

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Koncepce zahraniční politiky

Obsah

Úvod.....	3
Mezinárodní prostředí.....	3
Východiska a zájmy	6
Cíle zahraniční politiky.....	7
1. Pevná spojení a nová partnerství	7
2. Ochrana a prosazování hodnot.....	9
3. Ekonomická prosperita.....	10
4. Moderní služby občanům	12
5. Dobré jméno Česka	12
Zahraničněpolitické nástroje.....	13
Závěr.....	15

Úvod

Koncepce zahraniční politiky (dále jen Koncepce) navazuje na Bezpečnostní strategii České republiky z roku 2023 a další následně přijaté strategické vládní dokumenty, na jejichž základě formuluje strategické zadání pro prosazování zájmů Česka v mezinárodním prostředí.

Koncepce vychází z dlouhodobého směřování české zahraniční politiky, odrážejícího východiska a zájmy naší země, a respektuje vnitropolitický a meziinstitucionální konsensus. V reakci na vývoj mezinárodního prostředí přináší zásadní posun tím, že podtrhuje význam **zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů** jakožto hlavního cíle zahraniční politiky. Koncepce definuje dílčí cíle, které jsou s tím hlavním v souladu, a zároveň jsou prostředkem k jeho dosažení.

K naplnění cílů Koncepce stanovuje zahraničněpolitické nástroje, které vyžadují přidělení odpovídajících zdrojů s prvořadým důrazem na rozpočet Ministerstva zahraničních věcí, ale i jiných ministerstev a institucí, jejichž aktivity ovlivňují formování a upevňování externích vztahů státu.

Mezinárodní prostředí

V posledních letech jsme svědky značného množství **změn**, nad jejichž komplexností, provázaností, rychlostí a hloubkou máme jen **omezenou kontrolu**. Pro stát i občany přinášejí nejistoty, pro mezinárodní řád jsou zdrojem ohrožení, ale i příležitostí. Změny společenské, technologické, demografické a klimatické neprovází dostatečná shoda na mezinárodních pravidlech a jejich evoluci. Demokratické společnosti v narůstající míře čelí sociálně-názorovým polarizacím, obousměrně přesahujícím z domácího do mezinárodního prostředí. Vztahy mezi jednotlivci a společnostmi jsou křehké a méně odolné vůči manipulaci mocenských aktérů.

Globální řád, vycházející z uspořádání po II. světové válce a spočívající v zásadách Charty Organizace spojených národů (OSN) a mezinárodního práva, závěrečném aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z roku 1975 a systému dohod a opatření na budování důvěry v oblasti kontroly zbrojení, **je čím dál silněji a z více stran zpochybňován**. Nejvýznamnější mezinárodní organizace – OSN včetně Rady bezpečnosti, Světová obchodní organizace (WTO) či Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) – jsou nedostatečně efektivní v naplňování svých mandátů a při rozhodování nezřídka zablokované. Navrhované reformy však nenacházejí širší konsensus a národní zájmy jsou ve zvýšené míře uplatňovány mocensko-silovými a ekonomickými nástroji a transakční logikou.

V Evropě skončilo dlouhé období míru. Na našem kontinentu i ve světovém měřítku jsme svědky častých konfrontací, přímých i zástupných válek a konfliktů. **Agrese Ruska proti Ukrajině přinesla zlom s hlubokými a dlouhodobými důsledky pro Česko, Evropu, euroatlantický prostor i celé mezinárodní společenství.** Rusko porušilo klíčové principy a závazky Charty OSN a řadu dalších smluv. Jeho záměry však míří daleko za rámec svrchovanosti a územní celistvosti Ukrajiny. Konvenční vojenskou silou i nevojenskými útoky různých forem, např. informačními manipulacemi a vměšováním, ekonomickým nátlakem, kybernetickými operacemi, diverzními a kriminálními aktivitami či instrumentalizací nelegální migrace, usiluje o podkopání důvěry evropských občanů v demokratické instituce. Prosazuje obnovení svého hegemonického postavení a sféry vlivu, do níž zahrnuje země bývalého Sovětského svazu a komunistického bloku. Prostředkem k tomu je multipolární svět, jemuž dominují imperiální centra, zatímco státy v blízkém i vzdálenějším okolí se řídí doktrínou omezené suverenity. S těmito cíli Rusko využívá revizionistických spojenectví i transakčních dohod a podněcuje či pomáhá šířit spory, konflikty a extremismus na západním Balkáně, Blízkém východě a v Africe.

Oslabení mezinárodního řádu a práva vyhovuje i některým jiným zemím a nestátním aktérům. **Čína**, která je na vzestupu, se snaží tento řád měnit způsobem, který se nevyhýbá hrozbě použití síly k dosažení partikulárních zájmů a je v příkrém rozporu s našimi hodnotami. **Revizionistické a autoritářské režimy vzájemně spolupracují a sdílejí osvědčené postupy** vůči vlastním občanům i proti demokratickým zemím. To se promítá do systémového soupeření a dominance bezpečnosti v mezinárodních vztazích v řadě oblastí. Z takového prostředí profitují radikální hnutí a ideologie, teroristé různých afiliací, včetně islamistické, organizovaný zločin a další aktéři s destabilizačními záměry.

Faktorem formujícím mezinárodní prostředí jsou i posuny v rámci národních zájmů **Spojených států amerických**, včetně formy jejich prosazování. Odráží se v nich čínsko-americké soupeření, politické, vojenské, ekonomické a technologické. U obou zemí přesahuje z bilaterální do regionální i globální roviny a ovlivňuje přístup k řešení krizí i latentních konfliktů. I když Spojené státy zůstávají klíčovým partnerem v zajišťování evropské obrany, tyto posuny mají dopad i na vztahy se spojenci a na přístup Washingtonu k Rusku. Projevují se i v nárůstu protekcionismu v obchodní politice, který mění dosavadní vzorce mezinárodního obchodu.

Evropská unie (EU) a Severoatlantická aliance (NATO) musí na proměny mezinárodního prostředí společně i každá samostatně reagovat. Tyto reformy budou klíčové pro budoucnost transatlantického prostoru, včetně vyvážení vkladu evropských zemí a Spojených států do zajištění bezpečnosti a prosperity Evropy a odvrácení ruské agrese.

Regiony v sousedství Evropy, Kavkaz, Blízký východ nebo Severní Afrika usilují o růst v oblastech obchodu a investic, průmyslu, energetiky a vědecké spolupráce. Některé

aspekty zejména bezpečnostního vývoje jim však neumožňují plně využít svůj potenciál. Celkově nepříznivou situaci, způsobenou dlouholetými konflikty a spory, zahraničním vměšováním a slabostí státních institucí, komplikují důsledky klimatických změn. Vedlejší produkty tohoto vývoje, terorismus, nelegální migrace a narušení dopravních tras, mají na evropské státy, jejich ekonomiku, politiku a společenský konsensus destabilizační vliv.

Zatímco někdejší určující populační a ekonomická váha Euro-Atlantiku v celosvětovém měřítku klesá, roste vliv **Indo-Pacifiku**, s 60 % světové populace a více než 40% podílem na globálním HDP. Významní hráči jako Indie, Japonsko, Korejská republika či přední členové Sdružení národů jihovýchodní Asie společně formují heterogenní a dynamické prostředí s řadou příležitostí. Obavy vyvolává Čína svými nároky ve Východočínském a Jihočínském moři, přiživováním hraničních sporů, hrozbou ozbrojeného konfliktu v Tchajwanské úžině, vyostřenou rétorikou, zneužíváním obchodních závislostí či „normalizací“ Hongkongu. V řadě zemí napříč kontinenty Čína přichází s novými koncepty, jimiž směřuje k politické nebo ekonomické dominanci.

Perspektivní je i **Afrika**, populačně nejrychleji rostoucí kontinent s velkým surovinovým bohatstvím. Africké státy představují více než čtvrtinu členů OSN, a tvoří tak kritickou masu v mezinárodním rozhodování. Řada z nich je ale náchylná k neústavním změnám moci, porušování lidských práv a demokratických principů, náboženské radikalizaci a bojům o zdroje, jejichž nedostatek zhoršuje klimatická změna. Pro Evropu implikují migrační rizika a zvýšené humanitární a rozvojové potřeby zejména Severní Afrika, Sahel a Africký roh. Afrika je i prostorem regionálního nebo geopolitického soupeření vojenskými i jinými prostředky, včetně antizápadní propagandy. Cestou ke stabilizaci a zajištění důstojných životních podmínek je rozvoj lidského, ekonomického a přírodního potenciálu afrických zemí.

Sílí i geopolitický význam a ambice **Latinské Ameriky a Karibiku**, neméně bohatých na nerostné i zemědělské suroviny. Bezpečnost a životní úroveň obyvatel však ohrožují autoritářské režimy na Kubě, ve Venezuele a Nikaragui a asertivní uplatňování zájmů Ruska a Číny.

Krize posledních let odhalily **rizika nadměrných závislostí**. Ukázalo se, že provázanost závislostí nevedla ke stabilitě mezinárodního řádu, naopak začala být aktéry s demokratickým deficitem zneužívána k nátlaku. Navzdory dlouhodobým investicím a programům se nedaří snižovat **hospodářské a sociální rozdíly**, dosahovat potravinového a zdravotního zabezpečení, zmírnit změnu klimatu a její dopady ani zabránovat **porušování lidských práv** a základních svobod. Ve všech těchto oblastech celkově převažují negativní trendy.

Nové technologie, jako jsou umělá inteligence, kvantové počítače a biotechnologie, a vymazání geografických hranic v kyberprostoru vzbuzují obavy ze zneužití totalitními režimy a ideologiemi ve vnitřní i zahraniční politice. Současně ale nabízejí nové a dosud neprobádané příležitosti, které lze uplatnit v zahraniční spolupráci na mnoha úrovních, například v boji s trestnou činností či pro zvládání živelních katastrof.

Východiska a zájmy

Česko je v celosvětovém měřítku středně velkou zemí. Jeho zahraniční politika vychází z **identity**, která má **historické, hodnotové, geografické, ekonomické a spojenecké aspekty**. Jádrem hodnotového ukotvení je péče o demokracii, svobodu, lidská práva a právní stát, širším rámcem sdílené stability a prosperity pak spojení v EU a NATO.

Globalizované mezinárodní prostředí Česku, zemi s rozvinutou průmyslovou a obchodní tradicí, přineslo nárůst bohatství, sociální proměnu a prosperitu. Poloha bez přímého přístupu k moři a s omezeným surovinovým zázemím, otevřený a na export orientovaný charakter ekonomiky a vysoká míra zapojení do globálních dodavatelských řetězců s malým podílem vývozu hotových produktů však implikují jistou míru zranitelnosti. **Bezpečnost, stabilita a prosperita Česka je tedy svázána se stavem mezinárodního prostředí a mezinárodního obchodu.**

Česko staví na zkušenosti z překonání dvou totalitních režimů a na odkazu výrazných zastánců demokracie a humanismu, zejména Tomáše G. Masaryka a Václava Havla. Tento odkaz, jenž svým vlivem přesahuje hranice Česka i Evropy, implikuje jedinečnost a zodpovědnost každého člověka a rovnocenný přístup mezizeměmi. Pro českou zahraniční politiku znamená **všeobecnost a nedělitelnost základních lidských práv a význam mezinárodního práva a řádu založeného na pravidlech.**

Česko je **aktivním aktérem globálního demokratického společenství**. Opírá se o své členství v EU a NATO, a to zejména o závazek kolektivní obrany čl. 5 Severoatlantické smlouvy, ale i o doložku vzájemné podpory čl. 42.7 Smlouvy o EU. Zkušenost moderního nezávislého Česka ukazuje, že schopnost ovlivňovat mezinárodní prostředí je závislá na celkové kvalitě bilaterálních vztahů, dlouhodobě budované vzájemnosti a loajalitě vůči společnému zájmu. To platí jak pro naše členství v EU, NATO či OSN, tak pro vztahy se spojenci a blízkými zeměmi.

Česko leží v regionu, který je opakovaně **cílem imperiální politiky Ruska**. Je proto v našem životním zájmu, aby v agresí vůči Ukrajině neuspělo a od plánů na jakoukoliv další agresí v Evropě bylo účinně odstrašeno. Klíčová je v tomto ohledu efektivní a vyvážená spolupráce v NATO a komplementarita mezi NATO a EU.

Evropa usiluje o naplnění vize spolupracujících svobodných demokratických států, žijících ve vzájemném souladu v bezpečném, stabilním a prosperujícím prostoru. Pro země západního Balkánu a východní Evropy je přičlenění se ke geografickému, kulturnímu, ekonomickému i hodnotovému euroatlantickému společenství volbou, která jim otevírá příležitosti k rozvoji. Nerespektování této volby je ponechává v politickém a bezpečnostním vakuu jako lákavý cíl pro pronikání cizích mocností. Pro Česko má tudíž zásadní význam **rozšíření EU o země západního Balkánu a východní Evropy a rozvoj stabilizačních nástrojů pro sousedství Evropy**. Česko se setrvale angažuje jak v procesu rozšíření EU, tak v severní Africe, Sahelu, na Blízkém východě a Jižním Kavkaze.

EU je unikátním rámcem demokracie, rovnosti, nedotknutelnosti lidských práv a vlády práva a současně globálně třetí největší ekonomikou, nejvýznamnějším zdrojem financování rozvojové spolupráce a pro řadu zemí hlavním obchodním partnerem a investorem. Aktivní členství v EU umožňuje Česku prosazovat své zájmy v míře, jíž by samostatně nebylo schopno. To zahrnuje i naši (a unijní) bezpečnost. Vnitřně otevřený schengenský prostor s účinnou kontrolou a ochranou vnějších hranic, vysoce konkurenční a funkční vnitřní trh se čtyřmi svobodami, vytváření nových vzájemně výhodných obchodně-investičních vztahů se třetími zeměmi, posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti unijními fondy, potravinová soběstačnost, technologická a průmyslová základna obrany propojující národní, unijní a alianční kapacity, zajištění energetické bezpečnosti, moderní dopravní infrastruktura, hospodářsky udržitelný dekarbonizační proces, rozvoj nových technologií, výzkumné a inovativní programy, to vše v podstatné míře ovlivňuje stabilitu Česka a životní úroveň dnešních i budoucích generací. Česko se dlouhodobě připravuje na budoucí členství v eurozóně. Vstup ale předpokládá dosažení politické a společenské shody.

Cíle zahraniční politiky

Formulace cílů zahraniční politiky vychází z Bezpečnostní strategie: „Česko není v bezpečí. Hlavním zdrojem ohrožení je zejména zhoršené mezinárodní prostředí.“ Prvořadým cílem zahraniční politiky je proto maximálně přispět k zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů.

Dalšími cíli, jejichž provádění přímo souvisí s tím hlavním či je jím podmíněno, jsou: upevňování spojenectví a nová partnerství, ochrana a prosazování hodnot a ekonomická prosperita. Trvalými cíli, s nepřímým bezpečnostním aspektem, jsou moderní služby občanům a budování dobrého jména Česka v zahraničí.

1. Pevná spojenectví a nová partnerství

Česko zůstane **spolehlivým členem EU a NATO**, který se podílí jak na formulaci a přijímání kolektivních rozhodnutí, tak na jejich uskutečnění, včetně potřebných změn v rámci obou organizací. Nadále půjde především o pevnost čl. 5 Severoatlantické smlouvy, ale i o zásadní posílení evropského obranného průmyslu, kapacit a schopností, zahrnující

nárůst obranných výdajů, který je třeba provázat s prosperitou. V zájmu posílení všestranné připravenosti a odolnosti Česko propojí své strategie a úkoly se společnými iniciativami, jako jsou Strategická koncepce NATO, Strategický kompas EU, Strategie připravenosti Unie a Bílá kniha o budoucnosti evropské obrany. V EU, NATO i zvláštních koalicích bude Česko soustavně cílit na jednotu, sílu, odolnost, soudržnost, akceschopnost a relevanci spojenců v mezinárodním prostředí. Svoje pozice bude formulovat srozumitelně, konzistentně a předvídatelně. Aktivní diplomacií, a to i prostřednictvím odpovídajícího zastoupení českých občanů v unijních a aliančních strukturách, bude prosazovat svoje zájmy tak, aby výsledná společná rozhodnutí těmto zájmům odpovídala.

Česko bude nadále pečovat o vztahy se **sousedy**. Zaměří se na sbližování občanů pomocí regionálních formátů, přeshraniční spolupráce, partnerství obcí, měst a krajů či nevládních organizací, projektů umělců i vědců, studentských a akademických výměn. Využije diskusní fóra a fondy s Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem i Mezinárodní visegrádský fond, přesahující do prostoru západního Balkánu a východní Evropy. V koordinaci se svými sousedy, prostřednictvím vnitřního trhu a v rámci strategických partnerství bude zajišťovat dodávky energií a kritických surovin, posilovat kritickou infrastrukturu a spolupracovat v boji proti nelegální migraci a převaděčství. O bezpečném rozvoji jaderné energetiky bude komunikovat transparentně a průběžně tak, aby případné rozdílné názory nezatěžovaly vzájemné vztahy.

Mezi hlavní úkoly české diplomacie bude nadále patřit upevňování **strategických partnerství**. Půjde zejména o relaci s Francií, Indií, Itálií, Izraelem, Japonskem, Korejskou republikou, Německem, Polskem, Rumunskem, Spojeným královstvím, Spojenými státy americkými a Ukrajinou, s cílem dosáhnout v jednotlivých agendách co nejvíce konkrétních výsledků. Prioritní bude spolupráce v obraně a na posílení evropských schopností a kapacit, bezpečnosti v širokém smyslu slova, včetně energetické a kybernetické, podpoře demokracie a lidských práv, ekonomice, obchodu a investicích a v neposlední řadě v oblasti technologií, výzkumu a v mezinárodních standardech.

Česko bude hledat cesty **k prohloubení dvoustranných vztahů se spojenci v EU i NATO a hodnotově blízkými partnery na všech kontinentech**. Využije zapojení zemí do obranyschopnosti a rekonstrukce Ukrajiny jako katalyzátoru širší bilaterální spolupráce a bude investovat do posilování kapacit a sdílení bezpečnostní expertízy, odolnosti vůči hybridním hrozbám a adekvátní a včasné reakce na ně.

Česko vyjde z hodnot i zájmů a z bilaterálních a multilaterálních synergií pro uzavírání **nových** či zefektivnění stávajících **partnerství**, s případným rozvinutím do strategické úrovně. Směrodatné budou potřeby společného zájmu a sdílené cíle v mezinárodních organizacích. Česko uplatní své zkušenosti ze společensko-ekonomické transformace i své regionální strategie a nástroje podpory exportu, stejně jako rekonstrukční a rozvojové

programy EU, OSN, dalších relevantních organizací a rozvojových bank. Bude usnadňovat zapojení českých firem a nabízet expertízu a technologie z oblastí bezpečnosti, obchodu a investic, cirkulární ekonomiky, šetrného zemědělství a vodohospodářství, čistých energií, zdravotnictví, vzdělávání, prevence a zvládání katastrof.

Vedle mnohavrstevného vztahu s Izraelem bude Česko aktivní i v dalších zemích **Blízkého východu** a **severní Afriky**, kde využije sítě svých zastupitelských úřadů a tradic českého průmyslu. Zaměří se na země Rady pro spolupráci v Zálivu a Ligy arabských států. Příležitosti bude rozvíjet v **Indo-Pacifiku**, včetně států Sdružení národů jihovýchodní Asie, v **subsaharské Africe, Střední Asii a Latinské Americe a Karibiku**.

2. Ochrana a prosazování hodnot

Česko bude ve vlastním zájmu chránit a prosazovat hodnoty založené na **respektu k lidským právům a mezinárodnímu právu** proti revizionismu, diktátu silnějšího a sférám vlivu. S tímto cílem bude aktivně působit v mezinárodních organizacích s důrazem na spolupráci v EU, NATO, systému OSN, včetně Rady pro lidská práva, Radě Evropy a do určité míry OBSE. Zapojí se do společných misí a operací i do potřebných reforem mezinárodních institucí. Česká účast bude efektivní a průřezová, se zřetelem k závazku stabilního financování.

Podmínkou pro vlivnou diplomacii je úspěšné uplatnění kandidatur v mezinárodních organizacích. Klíčové bude v tomto ohledu úsilí Česka o **místo nestálého člena Rady bezpečnosti OSN pro léta 2032-2033**. V zájmu jednotné pozice bude Ministerstvo zahraničních věcí postup v této i dalších kandidaturách meziresortně koordinovat.

Aniž bychom ustupovali ze svých principů, zintenzivníme dialog se zeměmi odlišné hodnotové orientace, které se stejně jako Česko opírají o mezinárodní řád založený na zásadách Charty OSN. Dialog se bude týkat mj. globálních témat, jako jsou **kontrolní režimy zbraní hromadného ničení, cíle udržitelného rozvoje, změna klimatu, umělá inteligence, nové technologie a mírové využití vesmíru**. Za účelem stability, bezpečnosti a ekonomického rozvoje sousedství Evropy, od Blízkého východu po severní Afriku a Sahel, se zaměříme na **prevenci a potírání nelegální migrace, boj proti terorismu, ekonomickou a environmentální bezpečnost a dodržování lidských práv**, včetně práv žen.

Mezi priority bude patřit i **kybernetický prostor**, nové technologie a regulace za podmínek ochrany lidských práv a základních svobod. Lidskoprávní hledisko zohledníme i při podpoře zavádění základních mezinárodních sociálních standardů. Česko bude odpovědně a v souladu se svými zájmy přistupovat k **bezpečnosti dodavatelských řetězců, citlivému vývozu, prověřování zahraničních investic, zavádění i dodržování sankcí**. Vedle společného postupu a výměny informací a zkušeností v EU a s blízkými partnery v maximální míře využije jako komplementární nástroj svůj vnitrostátní sankční seznam.

Česko se bude ve spolupráci se spojenci a partnery zasazovat o zajištění **odpovědnosti Ruska za spáchané zločiny a škody** na Ukrajině. Vhodnými nástroji k tomu jsou Mezinárodní trestní soud, Zvláštní tribunál pro zločin agrese a Registr škod při Radě Evropy. Ukrajině bude poskytovat politickou, vojenskou, diplomatickou, humanitární, rozvojovou a rekonstrukční pomoc s cílem její nezávislosti, územní celistvosti a svrchovanosti, a přípravu na vstup do EU, příp. NATO. Česko bude důsledně a konsistentně prosazovat strategický a komplexní přístup EU a NATO k dlouhodobé hrozbě, kterou představuje nedemokratické Rusko. Současně bude utužovat vnitřní bezpečnost a odolnost EU a posilovat hraniční infrastrukturu, a to i proti instrumentalizaci nelegální migrace na východní pozemní hranici.

Důležitá bude podpora sousedů EU s vědomím, že i tyto státy jsou vystaveny destabilizačnímu vlivu Ruska. Při **rozšiřování EU**, jež je také rozšiřováním prostoru sdílených hodnot, se Česko zaměří na pokrok v reformách kandidátských zemí a jeho provázanost s výhodami přístupového procesu. Zvýšenou pozornost bude věnovat otázce dopadů rozšíření EU na její strukturu a fungování. Spolupráci s partnery ze západního Balkánu a východní Evropy zacílí na ekonomickou a energetickou bezpečnost a na konvergenci standardů, právních režimů a zahraničněpolitických pozic těchto zemí směrem k unijnímu konsensu.

Česká zahraniční politika bude **aktivní a otevřená vůči nevládním organizacím, think-tankům a občanské společnosti**. Bude hledat cesty, jak lépe využít možností spolupráce s těmito partnery, mezi jinými i s Českou rozvojovou agenturou a Ústavem mezinárodních vztahů, vůči kterým má Ministerstvo zahraničních věcí status zřizovatele. Nová Koncepce podpory lidských práv a transformační spolupráce zasadí tradiční a dlouhodobé priority do současného kontextu. V projektech transformační spolupráce i dalšími nástroji bude Česko pokračovat v podpoře demokracie, právního státu, dobré veřejné správy a lidských práv. Pozornost bude věnovat aktivnímu občanství, svobodné soutěži politických stran, nezávislým médiím a nevládním organizacím, genderové rovnosti a tradičně obráncům lidských práv a nespravedlivě pronásledovaným.

V prostředí intenzivních informačních manipulací a vměšování bude diplomacie strategicky **komunikovat** promyšleným a atraktivním způsobem ověřené informace v širokém geografickém záběru. V koordinaci se spojenci i z vlastní iniciativy povede otevřený dialog se zahraniční i českou veřejností, odbornou komunitou a mladší generací. Tematicky se zaměří zejména na bezpečnost v Evropě, členství Česka v EU a NATO, univerzalitu lidských práv, humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci.

3. Ekonomická prosperita

Český vývoz představuje téměř 80 % HDP a 80 % tohoto vývozu směřuje do EU. Prosperita Česka je tudíž svázána s **příznivým prostředím pro otevřený mezinárodní obchod** za rovných a spravedlivých podmínek. Aktivní členství v EU je k vytváření takového prostředí hlavním nástrojem, a to mimo jiné prostřednictvím vnitřního trhu a jeho další integrace,

obchodní politiky EU, včetně dohod o volném obchodu EU s jejími partnery, dalších typů dohod či partnerství a sektorové spolupráce. Česko bude usilovat o úzkou koordinaci mezi EU, spojenci a blízkými partnery k dosažení maximální vzájemné otevřenosti, synergické podpory obchodu a koordinovaného formování mezinárodního prostředí, které je bezpečné a v souladu se sjednanými pravidly a závazky. Česko bude aktivní i v Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a nadále bude klást důraz na posilování a reformu WTO, jediné globální platformy pro tvorbu a prosazování pravidel mezinárodního obchodu.

Česko bude cílit na prosperitu pomocí **vyšší konkurenceschopnosti své ekonomiky**. V tomto ohledu je otevřený vnitřní trh EU jedním ze základních kamenů. Česko proto bude prosazovat takovou podobu vnitřního trhu, která usnadní občanům a podnikům pohyb napříč EU. Za tímto účelem bude usilovat o jeho prohlubování, odstranění stávajících překážek, zejména v sektoru služeb, efektivně vymáhat jeho pravidla a podporovat příznivé podnikatelské prostředí s rovnými podmínkami pro všechny aktéry. Bude prosazovat aktivní průmyslovou politiku se zvláštním důrazem na tradiční odvětví, včetně automobilového průmyslu, a pragmatický přístup k naplňování klimatických cílů dle Strategické agendy 2024-2029. Své zájmy bude uplatňovat v účinných koalicích s názorově blízkými státy.

Česko bude v souladu s Exportní strategií směřovat aktivity k dlouhodobě **udržitelnému růstu vývozu**, podpoře internacionalizace firem, lepšímu postavení v globálním hodnotovém řetězci a k diverzifikaci obchodních toků. Využije k tomu všechny dostupné nástroje, včetně společné obchodní politiky EU, členství v mezinárodních organizacích, podpory exportu i rozvojové spolupráce. Prostřednictvím společných misí a operací se zapojí do zabezpečení dopravních tras a kritické infrastruktury, včetně námořní plavby, přes kterou probíhá 80 % vnějšího obchodu EU, a energetiky na souši i na moři.

Česko posílí svou **ekonomickou bezpečnost a odolnost** s důrazem na předcházení, odstraňování nebo minimalizaci strategických závislostí a zamezení nežádoucímu transferu citlivých technologií. Uplatní expertízu spojenou se znalostí a monitoringem mezinárodního prostředí. Českým vývozcům bude poskytovat informace o exportních a investičních příležitostech, možnostech internacionalizace, diverzifikace, snižování nežádoucích závislostí nebo geopolitických rizicích, jež mohou zásadním způsobem ovlivnit obchodní toky a dodavatelské řetězce. Specifickým úkolem s výrazným bezpečnostním prvkem jsou dodávky klíčových surovin, potravin, léků a jiných strategických produktů. Česko bude hledat nové zdroje a uplatňovat možnosti diverzifikace a zabezpečení stávajících dodavatelských řetězců na straně dovozu i vývozu. Nadále bude podporovat příliv zahraničních investic a zapojení do systémů klíčových a strategických zahraničních investičních projektů s regionálním přesahem. Prioritou bude také mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích a získávání pracovníků ze zahraničí v souladu s firemní poptávkou.

4. Moderní služby občanům

Ministerstvo zahraničních věcí pomáhá občanům prostřednictvím **konzulárních služeb** využívat příležitostí plynoucích z výhod mezinárodní mobility a současně předcházet rizikům s touto mobilitou spojeným. Služby širokého spektra – od jednorázové konzultace po řešení složitých případů, včetně pomoci obětem trestných činů a nezletilým, vydávání cestovních dokladů, notářské, matriční a státoobčanské činnosti – budou optimalizovány a digitalizace propojí státní instituce v Česku se zastupitelskými úřady ve světě. V zájmu efektivnější komunikace a rychlejší pomoci občanům při pobytu v zahraničí bude Ministerstvo zahraničních věcí plně využívat institutu honorárních konzulů a dále rozvine elektronický systém Dobrovolné registrace občanů na cestách (DROZD).

Spolupráce s **Čechy v zahraničí** se zaměří jak na tradiční, tak především na novodobé krajanské komunity. Krajanská politika se bude soustředit na organizované spolky i na jednotlivce, kteří se trvale či dlouhodobě usídlili v zahraničí. Počet krajanů se blíží třem milionům a organizují se ve více než třech stovkách spolků a škol. K upevňování vztahů s diasporou přispějí vedle programu Podpory českého kulturního dědictví i rozvoj krajanského školství, korespondenční volba a případně úprava podmínek pro nabývání občanství.

Vstup a pobyt cizích občanů v Česku a schengenském prostoru reguluje **vízová služba**. Bude pokračovat její digitalizace a snižování administrativní zátěže, a to jak s cílem ochrany bezpečnosti, včetně prevence nelegální migrace, tak v zájmu rozvoje obchodu a cestovního ruchu, získávání žádaných odborníků a internacionalizace české vědy a univerzit. Pro osoby perzekvované autoritářskými režimy, krajany bez českého občanství, studenty, vědce, akademiky a experty budou k dispozici speciální postupy, flexibilní vůči aktuálním potřebám.

5. Dobré jméno Česka

Pozitivní obraz Česka v zahraničí je nutným předpokladem stabilně úspěšného prosazování našich hodnot i zájmů. Je úkolem široce koordinované a koncepčně řízené **veřejné diplomacie**. Ta bude představovat Česko jako moderní a inovativní zemi, pevně ukotvenou v evropských strukturách a aktivní v řešení naléhavých globálních otázek. Musí se opírat o jednotnou vizuální identitu Česka. Kulturní dědictví a české osobnosti světového významu spolu s kreativitou, tvůrčím myšlením a vzděláváním pro budoucnost poskytnou základy pro budování dobrého jména. Dalšími nástroji budou jazykové kurzy, tematické semináře, prezentování úspěchů českých umělců, sportovců, vědců a podnikatelů, ale i příležitostí v oblasti obchodu a cestovního ruchu. Tyto projekty budou každoročně realizovány společně či samostatně ministerstvy zahraničních věcí, kultury a školství, mládeže a tělovýchovy, zastupitelskými úřady, Českými centry a dalšími zastoupeními státu v zahraničí.

Představovat Česko jako hodnotovou, zodpovědnou a spolehlivou zemi budou i naši partneři v programech lidskoprávní a transformační podpory a rozvojové spolupráce. Důležité bude i české **zapojení do ochrany životů** a zdraví lidí při konfliktech a katastrofách a do programů snižování nerovností ve světě.

Na reputaci Česka se budou přirozeně podílet i **krajanské komunity, honorární konzulové a zahraniční studenti**, jejichž počet na českých univerzitách rok od roku roste. Zatímco v minulosti šlo zejména o vládní stipendisty, současný stav charakterizují semestrální pobyty a samoplátci z celého světa, zejména ze Severní Ameriky. Zastupitelské úřady cíleně uplatní kontakty s krajany, přáteli a znalci Česka, z nichž mnozí jsou na významných politických nebo společenských postech, patří mezi uznávané odborníky nebo stojí za dynamickým obchodem s danou zemí.

Pokračovat budou **projekty autentické zkušenosti s Českem** pro mladé novináře a osobnosti z Afriky, východní Evropy a západního Balkánu, jako jsou programy knížete Václava a Cool Czechia či stipendia Václava Havla a Jiřího Dienstbiera.

Obraz země je trvalým úkolem, na němž se podílí mnoho aktérů, od správních institucí a samosprávných celků přes profesní a zájmové svazy, církve a politické strany, nevládní organizace a think-tanky až po akademiky a vědce, Čechy v zahraničí, umělce, sportovce či studenty. Ministerstvo zahraničních věcí propojí perspektivní projekty partnerů s vlastní veřejnou diplomacií a zajistí efektivní koordinaci státní správy, včetně **jednotného rámce zahraniční prezentace Česka**.

Zahraničněpolitické nástroje

Hlavním nástrojem zahraniční politiky je profesionální **zahraniční služba**, disponující dostatečným počtem kvalifikovaného personálu v ústředí i v zahraničí a adekvátní sítí zastupitelských úřadů. Umístění zastupitelských úřadů a jejich velikost musí odpovídat potřebám aktivní diplomacie plnící úkoly popsané v Koncepti. Vzdělávání a rozvíjení dovedností zaměstnanců ministerstva, přípravu zájemců o práci v mezinárodních organizacích a prohlubování specifické odbornosti zajišťuje Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s Diplomatickou akademií MZV.

Diplomacie disponuje unikátními schopnostmi kontinuálního získávání zahraničních informací, jejich ověřování, hodnocení, analýza a zasazení do kontextu. Spolehlivé **pochopení mezinárodní situace** v době intenzivního geopolitického soupeření je nástrojem, který umožňuje nejen stanovit optimální postupy k plnění zahraničněpolitických úkolů, ale i budovat odolnost a snižovat zranitelnost. Toto porozumění je nezbytné vhodnými způsoby **sdílet** uvnitř státní správy i s dalšími aktéry, včetně investorů a podnikatelů, nevládních organizací, think-tanků a univerzit.

Specifickou roli v tomto sdílení hraje **strategická komunikace**, nezbytná k plnění většiny cílů zahraniční politiky. Získává poznatky prostřednictvím výzkumů, koordinuje stanovení komunikačních priorit i postup s ostatními aktéry a zahraničními partnery. Úkolem je dosahování strategických cílů prostřednictvím informování české i zahraniční veřejnosti, prevence informačních hrozeb, budování důvěry v právní stát a diplomacii, objasňování priorit a hodnot zahraniční politiky a posilování odolnosti občanů vůči manipulativním a nepravdivým informacím. Bez kvalitní strategické komunikace nemá zahraniční politika dostatečnou veřejnou podporu ani žádoucí odezvu u zahraničních partnerů.

Dnešní diplomacie se musí pohybovat v řadě odborných oblastí propojujících domácí situaci se zahraničními vztahy. Rozvíjí se diplomacie **bezpečnostní, digitální, ekonomická, energetická, humanitární, environmentální, kulturní, kybernetická, migrační, surovinová či vědecká**. Přirozeně je tedy kladen mnohem větší důraz než dříve na účinnou každodenní spolupráci mezi ministerstvy a státními institucemi a na celovládní přístup při definování zahraničněpolitických cílů. Specifická, mj. z hlediska časové i obsahové náročnosti, je vnitrostátní koordinace spojená s členstvím v EU. S tím souvisí i požadavek jednotného vystupování všech aktérů. Ministerstvo zahraničních věcí důsledně, transparentně a v souladu s příslušnými zákony vykonává koordinační funkci ve většině oblastí zahraničních vztahů a podporuje předsedu vlády při koordinaci unijní politiky prostřednictvím vládního Výboru pro EU. V zahraničí je diplomatická síť propojena s ostatními institucemi a zastoupeními státu, zejména s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Českými centry a agenturami CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism.

Prostřednictvím **humanitární pomoci a transformační a rozvojové spolupráce** prokazuje Česko zájem o stav světa a přispívá k vlastní, evropské i globální bezpečnosti a prosperitě. V souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce využívá programy, které pokrývají také ochranu životního prostředí, klimatu a biodiverzity, pomoc nuceně vysídleným a prevenci nelegální migrace, včetně reintegrační podpory při návratech do zemí původu. Tyto programy spojují humanitární, rozvojové a bezpečnostní aktivity v nestabilních regionech, bilaterální expertízu s mezinárodní finanční podporou, zejména v rámci EU. Poskytují příležitosti pro zapojení veřejného, soukromého, neziskového a akademického sektoru. Součástí jsou rozvojová stipendia a partnerství vysokých škol.

Úkolem diplomacie je i dlouhodobá podpora vnějších ekonomických vztahů s rostoucím důrazem na zvyšování hrubého národního důchodu. Systém **podpory exportu**, včetně ekonomické diplomacie se všemi jeho aktéry, je komplexním nástrojem pro české firmy na zahraničních trzích, pro jejich zboží, služby i investice. Přispívá i k posilování obranné spolupráce, rozvoji spojeneckých vztahů a významnou měrou k zajištění obranných kapacit Česka. Ekonomická diplomacie získává a sdílí spolehlivé informace a poskytuje různorodé služby, jako např. pořádání akcí na podporu českých firem. Integrální součástí je vědecká

diplomacie, zaměřená na internacionalizaci českého výzkumu, vývoje a inovací a na komerční uplatnění jejich výsledků.

Nástrojem s rostoucí důležitostí jsou **sankční a kontrolní režimy**, včetně kontroly vývozu citlivých položek a prověřování zahraničních investic. V rámci systému kontroly vývozu posuzuje Ministerstvo zahraničních věcí zahraničněpolitický a zahraničněbezpečnostní zájem a v koordinaci s ministerstvy průmyslu a obchodu, vnitra a obrany, se zpravodajskými službami a dalšími aktéry implementuje mezinárodní závazky Česka v oblasti sankčních a kontrolních režimů.

Závěr

Strategická zadání pro zahraniční politiku Česka obsažená v Koncepti budou konkretizována teritoriálně a tematicky zaměřenými dokumenty a ročními zahraničněpolitickými prioritami. Dříve přijaté a platné dílčí dokumenty budou vyhodnoceny a v případě potřeby aktualizovány tak, aby byly v souladu s Konceptí.

V návaznosti na přijetí Koncepte vyhodnotí Ministerstvo zahraničních věcí své koordinační mechanismy ve vztahu ke Kanceláři prezidenta republiky, Úřadu vlády, poradci pro národní bezpečnost, oběma komorám Parlamentu, dalším ministerstvům a státním institucím, a případně navrhne změny v zájmu jejich optimalizace.

Hlavní odpovědnost za realizaci Konceptu nese Ministerstvo zahraničních věcí. Koncepti bude průběžně vyhodnocovat jak s ohledem na plnění a relevanci cílů, tak s ohledem na vývoj mezinárodního prostředí. V závislosti na celkových potřebách bude Koncepte aktualizována.

Koncepte předkládá občanům souhrnnou a srozumitelnou vizi české zahraniční politiky. Vzhledem k proměnám mezinárodního prostředí je dnes více než kdykoli dříve nezbytné, aby se tato politika opírala jak o vnitropolitický konsensus, tak o širokou podporu veřejnosti.

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Koncepce zahraniční politiky

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

Odbor politického plánování

Květen 2025